

“ZENGİN BİR HAYATIM OLSUN İSTİYORUM, BU SUÇ MU?”

Prof. Dr. Adnan Bülent BALOĞLU
DİB Başkanlık Müşaviri

Gelin önce bir gencimize kulak verelim ve oradan yolumuza devam edelim:

“Arkadaşlarımla geneli zengin aile çocukları ve hayatlarından keyif aldıklarından eminim; şikâyetçi olanı yok zaten. Geçmiş ve gelecek umurlarında değil. Gerçi benim de pek umurumda değil, ama tarih romanlarını çok okurdum, bu yüzden tarihe biraz ilgim var. Geçen geçmiş, gelecekte emin değiliz, biz şimdiyi yaşayalım, keyfimize bakalım, diyorlar. İçlerinde yüksek bir hedefi olan yok desem yalan olmaz. Zengin hayatımız hep sürsün, gelecekte daha zengin olalım peşindeler. Zenginlik konusunda ben de onlar gibi düşünüyorum. Anne babalarımızın elde ettiklerinden çok daha fazlasına sahip olabilmeyi hayalini kuruyoruz. Bence bunda kınanacak fazla bir şey yok. Biz genciz, çevremizde ve özellikle de filmlerde, reklamlarda, dizilerde gördüğümüz lüks ve zengin yaşama çok özeniyoruz. Bunu bir israf olarak görmüyoruz. Aynı lüks evlere ve aynı son model arabalara sahip olmak bizim için bir tutku. Benim böyle tutkum yok dersem yalan söylemiş olurum. Bütün araba modellerini ve özelliklerini ezbere biliyorum. Hayalim, ilerde çok lüks bir arabaya sahip olmak. Babama arabamızı satın yerine lüks bir araba alalım dediğimde, ‘Ben arabamdan çok memnunum, iyi bir meslek sahibi ol, çok kazan, lüksünü sen al biz binelim.’ diyor.

Okul dışındaki buluşma yerlerimiz genellikle AVM'ler ve kafeler oluyor. Arkadaşlarımla bazen pub-restoran türü yerlere gittiği de oluyor ama ben gitmiyorum. Kafeler birinci tercihimiz diyebilirim. Güzel film olursa ayda bir veya iki kez sinemaya gidiyoruz. Bazen de suşi keyfi yapıyoruz. Sohbetlerimiz çoğunlukla moda, marka giyim-kuşam, cep telefonları, lüks arabalar ve kız-erkek ilişkileri etrafında dönüyor. Kim kime âşık olmuş, kim kiminle buluşuyor, kim kimi terk etmiş, kim kime ne demiş falan. Hemen hemen bütün ünlü kişileri ve piyasadaki belli başlı markaları tanıyoruz, tanımadığımız çıkarsa internete bakıp öğreniyoruz.

Siyaset, din, ekonomi, ülkenin ve dünyanın sorunları gibi konular pek ilgimizi çekmiyor. Zaman zaman okuldan ve derslerden de konuştuğumuz oluyor, fakat bu genellikle okulun ve derslerin bize vermek istedikleri değil de daha çok öğretmenleri çekiştirmek, derste olan komiklikleri anlatmak amaçlı oluyor. Dersleri kolayca geçmek için birbirimize tüyolar veriyoruz. Ders çalışmak hem zor hem de ilerisi için kurduğumuz hayalleri düşününce gereksiz geliyor. Sınavları şimdilik sadece geçmemiz gereken birer engel olarak görüyoruz ve sınav sonrasını önemsemiyoruz. Örneğin ben, sınavları atlattıktan sonra bildiklerimin çoğunu unutuyorum. Öğrendiğim pek çok bilgi bana göre lüzumsuz ve hayatta bir daha karşıma çıkmayacak.

Haberleri evde annemle babamdan başka izleyen yok. Dünyanın sorunları bitmez. Ülkemizdeki ve dünyanın başka yerlerindeki fakirler bizi ilgilendirmiyor. Hayata güzel yaşamak ve zevk almak için geldik, felaket haberleriyle strese girmenin anlamı yok. Dinlesem de zaten anlamıyorum. Arkadaşlarımla da benim gibi düşünüyorlar. Bir ara romantik ve komik bulduğumuz için Kore dizilerine merak sarmıştık. Şimdi onu bıraktık, artık eskisi kadar zevk vermiyor. İnternet üzerinden birbirimizle canlı bağlantı kurarak oyun oynamayı daha eğlenceli buluyoruz. Bir ara minecraft hastasıydım. Onu bıraktım, şimdi daha çok beraber oynanan oyunlar oynuyorum. Bu oyunları

bilhassa tatil akşamlarında oynuyoruz, gece üçe dörde kadar veya birimizin uykusu gelene kadar sürdüğü oluyor.

Kitap okumaktan pek hoşlanmıyorum, kitap okumayı can sıkıcı buluyorum. Kitap işi bana göre değil. Herkes okuduğu için ben de bir ara merak edip birkaç Harry Potter kitabı okudum, hepsi o kadar. Arkadaşlarım da kitap okuyor sayılmaz. Doğrusunu söylemek gerekirse, oturup da bir kitabı, bir fikri, bir olayı adam gibi hiç tartışmadık desem yalan olmaz. İçimizde okuyan yok ki, neyi tartışalım. Arkadaşlarımdan biri sadece popüler yayınları okuyor. Okuduğu kitaplar, bir fikir içeren, tartışmaya konu edilebilecek türden kitaplar değil. Nereden mi biliyorum? Merak ettim, bir ikisini istedim ve sıkılarak da olsa okudum. Büyük kitabevlerine gittiğinizde sizi ilk karşılayan bu kitaplar oluyor. Ön rafların, çok satanlar bölümünün büyük bir kısmını onlar işgal ediyor. Bu kitaplar genelde bizim yaşlarımızdaki gençlerin aşk ilişkilerinden bahsediyor. Ödünç aldığım bu kitapları okurken evde kimseye göstermedim.

Arkadaşlarım ve ben, internetsiz bir hayatın çekilmez olduğunu düşünüyoruz; internetsiz hayat tat vermez. Yaklaşık her 15 dakikada bir sosyal medyayı kontrol ediyoruz. Kim ne yazmış ne twitlemiş, bunları kaç kişi paylaşmış merak ederiz. Şu an ne yapıyoruz, neredeyiz, kiminleyiz bilinsin istiyoruz. Çektiğimiz fotoğrafları ise Instagram üzerinden yolluyoruz. Takipçi sayımızı artırmak için birbirimizle yarışıyoruz. Bir araya geldiğimizde sohbetlerimizin bir kısmını da bunlar oluşturuyor. Sosyal medyada ve kendi aramızdaki sohbetlerde küfür ve argo kelimeler hiç eksik olmuyor. Ailemde küfür eden yok, babamdan hiç duymadım, istemememe rağmen ben de alıştım. Annem ve babam benim bu yönümü bilmiyorlar, bilseler çok üzüleceklerinden eminim. Küfürlü konuşmayı komik ve daha erkeksi buluyoruz. İşin tuhafı, kız arkadaşlarımızın ağzından da argo ve küfür eksik olmuyor.

Ailemin arkadaşlarımı tasvip ettiğini söyleyemem, fakat benim onlardan kopmam mümkün değil. Onlardan koparsam yalnız kalırım korkusu yaşıyorum. Huylarını, davranışlarını, fikirlerini uygun görmesem de eleştirmiyorum. Zaten hiçbiri eleştiriye gelmiyor, eleştirirsen saldırgan oluyorlar. Onlarla iyi geçinmek ve onlara ayak uydurmak zorunda hissediyorum kendimi.

Arkadaşlarımdan biri ben artık vejeteryenim demeye başladı. Bir başka arkadaşım da deist olduğunu söylüyor. 'Biz genciz, Allah bize karışmaz. Dünyada o kadar çok kötülük ve uğraşılması gereken o kadar kötü adam var ki bize sıra gelmez.' diyor. Deizmin ne olduğunu sorduk, pek bir şey diyemedi, ama gençliğe en iyi giden dinin deizm olduğunda ısrar ediyor. Ben kendim Allah'a inanıyorum, dinimi ve peygamberimi seviyorum. Arkadaşlarımdan inançları ve düşünceleri beni ilgilendirmiyor. Aramızda dinsiz, ateist yok, en azından ben öyle biliyorum; varsa da bizden gizliyor olmalı. Arkadaşlarımdan biri de ara sıra meditasyon seanslarına katıldığını söylüyor. Bir süre sonra reenkarnasyona da inanmaya başlamış. Önceki hayatında ne olduğunu sorduk, hatırlamıyorum dedi. O gün gerçekten çok güldük. Hatta epey alay ettik, önceki hayatında şu olmuşsundur, bu olmuşsundur diye. O pek aldrış etmedi. Allah'tan şaka kaldıran biri, yoksa kavga çıkardı, çünkü çok üstüne gittik. Arkadaşlarımdan sadece biri cuma namazlarına gidiyor, bazen denk gelirse birlikte gidiyoruz. Onun ailesi benim aileme çok benziyor. Annem ve babam beş vakit namazlarını kılıyorlar, beni de zorluyorlar ama ben şimdilik cuma namazı ile yetiniyorum. Namaz kılacak kadar süre var ezberimde. Bazen cumayı kılamadığımda suçluluk hissediyorum ama bunu çok dert etmiyorum. Tatillerde babamla birlikte gidiyoruz cumaya. Gece yatarken dua etmeyi ihmal etmem, küçüklüğümden beri sürekli yaptığım tek şey bu.

Arkadaşlarımdan ayrılıp eve gelince dünyam değişiyor, çok farklı bir dünyaya gelmiş gibi hissediyorum kendimi.

Hangisinin gerçek olduğundan pek emin değilim, birbirinden apayrı iki dünyada birden yaşıyorum. İki ayrı kimlik taşıyor gibiyim. Bu iki farklı dünyam sıklıkla birbiriyle çatışıyor ve birbirini itiyor. Çözümü evde sessiz kalmakla buldum. Benden küçük iki kardeşim daha var, biri kız biri erkek. Onlara odamı yasakladım, odama giremezler. Yemek haricinde gerekmedikçe odamdan çıkmam. Bir kedimiz var, oyun düşkünü. Ben onunla oynamayı da çok seviyorum. Yemekler genelde babamın nasihatleriyle geçer. Arkadaş işini fazla abarttığımı, ayrıca fazla para harcadığımı söylüyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, arkadaş ortamı benim için evdeki disiplinden bir kaçış oluyor.

Ailemin ve çevrem benden beklentilerinin çok yüksek olduğunu biliyorum. Bu durum beni germiyor değil. Bazen ailemin ümitlerini boşa çıkarma ihtimali aklıma geldikçe beni hafakanlar basıyor. Çoğu arkadaşımın ailesi çok rahat, ne sürekli öğüt veriyorlar ne baskı yapıyorlar. Ben de arkadaşlarımla gibi tatmin edici, keyif verici, rahat ve zengin bir hayatım olsun istiyorum. Bu suç mu?”

Samimi düşüncelerini isim vermemek kaydıyla paylaşma izin veren bu gencimizin kim olduğu önemli değil. Önemli olan şu ki, bir kısım gençlik var ki bunlar, hayatı vur patlasın çal oynasın götürüyorlar. Hani, dünya yansa hasırı yanmaz cinsinden. Ele avuca sığmayan bu gençler besinlerini tamamen popüler kültürden alıyorlar. Tüketim bağımlısı, marka çılgını, bir ideal ve hedef yoksunu ve zihnen kısır olan bu gençler, memleket ve dünya meselelerine hiç mi hiç ilgi duymuyorlar. Din ve inanç konuları ile de aralarında ciddi mesafe var.

Burada anlatılan gençlerimizin inanç sorunlarına dair bir fikriniz var mı? Hangisinden başlamak istersiniz? Siz düşünürdünüz...

Gelin bir başka gerçek gençlik hikâyesi için Danimarka'ya uzanalım...

Danimarka'da yaşayan, gittiği bir Arap camisinde zihnine kazınan birkaç cihat ayetiyle üç ay gibi kısa bir sürede radikalleşen, etrafındakileri hatta anne babasını bile mümin-kâfir ayırımına tabi tutan bir genç kızımızı da tanıdım. Çaresiz babayla birlikte bir gün müşavirlik ofisinde kabul ettim kendilerini. Önce baba konuştu: "Hocam evimizde huzur kalmadı. Bizi perişan ediyor! Kardeşlerine de rahat vermiyor." Anlattı hikâyeyi. Gözleri hariç baştan aşağı tamamen kapalı olan yirmili yaşlardaki genç kızımıza döndüm. Annesinin yaptığı yemeklerin helal olmadığını söylüyordu. Niçin dedim, annesi şeriatın emrettiği şekilde tesettüre tam riayet etmediği gibi başını da yarım örtüyormuş, namazlarını da düzenli ve tadili erkâna uygun olarak kılmıyormuş. Laptopuna kaydettiği cihat ayetlerinden dördünü önüme açtı ve babasına sert, azarlar bir ses tonuyla, "Hoca bu dört ayeti Kur'an'dan başka ayetlerle çürütsün, bir daha gitmeyeceğim o camiye!" dedi. Sesinin tonundan taşan 'ihtiraslı nefret', Eric Hoffer'a göre, bu kızımızın boş ve amaçsız hayatına anlam kazandırma işlevi görüyordu. Hoffer, hayatlarındaki amaçsızlık sebebiyle sık sık huzursuzluk hisseden böyle kişilerin kendilerini kutsal bir amaca adadıklarını, ama bununla yetinmeyip aşırı bir akımı veya örgütü desteklemek suretiyle kendilerine yeni bir tatmin de bulduklarını söyler.¹

Kızımız, Hoffer'ın meşhur tabiriyle, bir 'kesin inançlı' idi. Tavırlarından ve bakışlarından, benliğinin derinlerindeki kafa tutma gücünün ve içten içe kemiren huzursuzluğunun âdeta bir fırtına bulutu gibi üstüne çöktüğünü, her an patlamaya hazır olgun bir çıban misali olduğunu hissedebiliyordum. Ailesine ve içinde büyüdüğü çevreye yabancılaşması arttıkça, gözünde dünya bir hiç mesabesine dönüşmüştü. Onu tatmin etmek zor olduğu gibi, inandığı yoldan çevirebilecek bir güç de yoktu. Sanki omuzlarında tonlarca yük vardı, gencecik yaşında hayatın bezmiş gibiydi. Her hâl ve hareketiyle bu hayatın solumaya değmez olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Üzerinde bir bomba

1 Eric Hoffer, *Kesin İnançlılar*, İstanbul, 2007, s. 112.

olsa o an patlatılabilecek gözü karalıkta olan bir ‘ölümcül kimlik’ (Amin Malouf’un tabiri) oturuyordu karşımda. Ürpermedim desem, yalan olur.

‘Büyüsü bozulan’ ve dolayısıyla hiçbir kıymeti harbiyesi kalmayan bir dünyanın karanlık labirentlerinde dolaşmaktan mecali kesilmiş, kavrayamadığı gerçeklikler karşısında önüne çıkan ilk ‘steril bir vakumun içine çekilerek’ (Zygmunt Bauman) ayakta kalmayı uman zavallı bir biçare!..

Cehalet, gözü karalık ve ukalalık yan yana geldiğinde önüne durmanın akıntıya kürek çekmek olduğunu bir kez daha anlamıştım. Ne dediysem, ikna edemedim. “Baba ben demedim mi sana çürütemez diye!” Çaresiz babaya, “Kızını al ve bir an önce dön Türkiye’ye. Yoksa onu burada kaybedeceksin.” diyebildim. Döndüler mi bilmiyorum.

Aynı şekilde soruyorum: radikal sözde dinî örgütlerin ağına düşen bu kızımızın ve onun gibi olan gençlerimizin inanç sorunlarına dair bir fikriniz var mı?

Popüler kültürün Amerikanvari melez iklimi hayatımızın her karesini kuşatmış vaziyette. Kıskaçına aldığı hayatlara aşırı tüketimi, israfı, tasasız ve gamsız bir hayat tarzını dayatıyor.

Vur patlasın, çal oynasın! Topluma daha fazla özgürlük, ama her ne hikmetse sadece tüketme özgürlüğü pompalayan yeni kapitalizm kültürü hayatları kuşatıyor ve esir alıyor. Her türlü ve her yönden...

Birbirine zıt gibi görünse de bu iki aşım örnek de açıkça gösteriyor ki, gençlik ile ilgili sorun, salt bir inanç sorunu değildir. Meseleye sadece bu açıdan bakmak yanıltıcı olacaktır. Başka bir ifadeyle, dine hayli mesafeli olanla, dine yanlış yerden hoyratça tutunan, gerçekte, iki farklı zemindeymiş gibi görünseler de ‘ifrat ve tefrit’ dediğimiz aşırılıkta buluşmuşlardır. Futbol tabiriyle ikisi de ofsayt pozisyonundadır. Dini hafife alan ya da yok sayanlar, Allah’ı hayatından çıkaranlar ile dini ideoloji,

istismar, baskı ve tahakkümün sosyokültürel ve psikolojik aracı hâline getirenler esasen aynı kamptadır.

Her ikisinin de kadim kökleri inkârda ortaktır!

Birbirlerini itekleseler ve yok saysalar bile, fikir fukaralığında, zihnî kısırlıkta, sabit fikirlilikte, kafa karışıklığında, tarihi yok saymada, bayat klişelerle hayatı götürmede, ahlaki çöküntüde, kimlik kaybında ve patolojik hâller sergilemede iki grup birbiriyle birebir örtüşür.

Dahası, ikisi de insanları, olayları ve nesnelere gönül ve kalp gözüyle görme melekesini yitirmiştir. Şefkat ve merhamet yoksunudurlar. Her ikisi de zihnî çelişkilerin kucağında gelgitler yaşamaktadır ve yine her ikisi de, İranlı düşünür Daryush Shyegan'ın ifadesiyle, birer 'yaralı bilinç'tir.

Gerçekte sorun salt bir din sorunu değildir, zira dinî eğitimi katıksız alanla, dinle bağı pamuk ipliğinden ibaret olan nihayette buluşuyorsa, sorun aynı zamanda bir eğitim, bir kültür, bir ahlak sorunudur; sorun aynı zamanda bir aile, bir yetişme ve topyekûn bir toplum sorunudur! Bir memleket sorunudur!

Sorunun çok yönlü bileşenleri var... Sorun, dinin anlaşılması ve anlaşılması, yaşanması ve yaşatılması sorunudur...

Bütün gençliğimizi yukarıdaki kategorilere dâhil ettiğimiz asla düşünülmesin. Bunu özellikle vurgulamak isterim. Kas-tımız 'bir kısım' gençlerimizdir. Sözlerimiz ve demek istediklerimiz bir yanlış anlamaya mahal vermeyecek kadar açıktır sanırım.

Para, güç ve teknolojinin moda, cinsellik, futbol, neskafe, pub ve restoranla harmanlandığı kapitalist modernitenin kent kültürü gençlerimizin bir kısmını kendine derin bir tutkuyla bağlamaktadır. Aynı şekilde, fanatik ideolojilerin cehalet, istismar, acımasızlık, bağnazlık, gaddarlık ve radikallikle buluştuğu 'sözde' dinî bir şiddet kültürü de bir kısım gençleri kendine derin bir tutkuyla bağlamaktadır.

Her iki grup da moderniteden bağımsız değildir. Modernite kendi kent kültürünü ürettiği gibi kendi şiddet kültürünü de üretmiştir. Çıkarıcı, bencil, hazzacı, gamsız, aylak, hafifmeşrep bir gençlik ile acımasız, fanatik, şiddet bağımlısı bir gençliğin nasıl ve hangi şartlarda türediği konusu oldukça karmaşık ve derin bir konudur.

Bir kısım gençlik var ki, bilgiç tavırlı lakin okumadığı için cahil; emeğin ve alın terinin safiyetinden ve kutsallığından bihaber vaziyette zenginlik hayali kuruyor ve bu uğurda her şeyi mübah görüyor.

Bir kısım gençlik var ki, pervasızca geçmişine, tarihine, kültürüne ve dinine de sövebiliyor. Yine bir kısım gençlik var ki, cinsel serbestliği özgürlük sayıyor, eşitlik ve özgürlüğü ağzına sakız ediyor ama işine gelmediğinde hak-hukuk tanıyamıyor.

Özetle, mutluluğu anın zevklerinde arayan, zevkten zevke koşup deli gibi eğlenen, hayatın gerçekliklerini zevk ve eğlencenin sahte ve geçici tatminleri ile takas eden, ‘akıl çelen’, ‘haz veren’ uyarıcılara bağımlı, ayakları yere basmayan uçarı bir kısım gençlik var karşımızda...

Amerikan filmlerinin ve dizilerinin sabırla ve ısrarla idealize ve propaganda ettiği gençlik tipolojisini aşılama faaliyeti nihayetinde bizde de tutmuştur. İlerici, çağdaş ve modern sıfatlarıyla daha da albenili kılınan bu tipolojinin sözde inanç boyutu da ihmal edilmiş değildir. Burada görevin bir kısmını da kitapları çok satanlar listesinde haftalarca gezinen, pek çok dile anında çevrilen ve yeni ateizmin temsilcisi konumunda olan yazarlar (Richard Dawkins, Sam Harris, Christopher Hitchens, Daniel Dennett gibi) ile Hintli Gurular (Sri Prem Baba, Priya Kumar, Asaram, Osho gibi) üstlenmişlerdir.

Kitapları büyük yayınevlerinin kitap raflarını boy boy işgal eden, gerçek adı Chandra Mohan Jain (ö. 1990) olan

Hindistanlı mistik ve spiritüel Osho'nun "İnsan Olma Yolculuğu" (İst. 2013) adlı eserinden nakledeceğim birkaç satır, ne demek istediğim hakkında size yeterli ipucu sunacaktır.

"Tanrı olmaması iyi bir şey, çünkü sen kendi bahçıvanın olabilirsin... Tanrı'yı elinden alıyorum... Tanrı olmazsa olmaz bir şey değildir. (s. 7, 62); Tanrı olmaya çalış, insan olmaya giden tek yol budur... Tanrısallık hedefdir... Belki Tanrı yoktur. Ben bunu umursamıyorum. (s. 10 vd.); Bir yanda ölüm vardır, diğer yandaysa yeniden doğuş. (s. 49); Meditasyon seni efendi, zihniyse köle yapar. (s. 50); Çocuğa herhangi bir din aşılama çalısan bir kişi merhametli değil, acımasızdır: Yeni taze bir ruhu kirlletmeye çalışır... Kimsenin böyle bir tekeli yok. (s. 61); Toplumlar cinsel provaya izin vermezler. Cinsel prova içeren o yedi yıl kesinlikle gereklidir. Kızlar ve erkekler okullarda, otellerde, havuzlarda ve yataklarda bir arada olmalıdırlar. Gelmekte olan hayatın provasını yapmaları gerekir; o hayata hazırlanmaları gerekir. (s. 69 vd.); Din bir tür uyuşturucudur. Çaresizliğini, mutsuzluğunu unutmama yardımcı olur. Dilediğin her şeye dair halüsinasyon görmene yardımcı olur. Ve mantık şudur: Tanrı yoksa sorun yok. Deist olursak en azından Tanrı varsa, 'Bizi başışla, gençtik, tecrübesizdik. Hiçbir şey bilmeden sana inanamamaya başladık.' diyebiliriz. (s. 82)"

Osho'nun eserlerinin neredeyse tamamı dilimize çevrilmiş olup hepsi de ancak bir kısmını nakledebildiğim bu nevi fikirleri ve çok daha fazlasını içeriyor. Deizm, meditasyon, reenkarasyon, insanın tanrılık iddiası, dini aşğılama vb. gibi inançla doğrudan bağlantılı pek çok hususu içeriyor.

Eğer gençliğin bir anlam arayışı varsa, ki var ve bu kaçınılmaz, bu minvalde ona giden mesajların önemli bir kısmı ateşli ateistlerden, bir kısmı da sözde mütevazı görünümlü Hint gurularından geliyor. İngiliz Profesör Terry Eagleton da, hayatın anlamı sorusunun şimdilerde guruların, ruhani masörlerin,

teknolojistlerin ve üfürükçülerin eline kaldığını söylüyor.² Ona göre, eğer gündelik hayat anlam bakımından eksik idiyse, ıvır zıvır şeylerle yapay olarak tamamlanmalıydı. (s. 38). Nitekim öyle de oluyor...

Kapitalizmin popüler kültürü bu fırsatçılara fevkalade el-verişli bir iklim sunuyor.

“Eğer yüzbinlerce insan”, diyor Avusturyalı psikiyatr Victor E. Frankl, “yaşamın anlamına dair çok az şey vadeden bir kataba yöneliyorsa, bu, insanların iliklerinde hissettikleri kavurucu bir sorun demektir.” Frankl, bu kavurucu soruna parmak basan kitabının haftalarca en çok satan kitap olmasını bir başarı değil, içinde bulunduğu çağın “acınası bir dışa vurumu” olarak görür. Kitabının belki de yegâne vurgusu, hayatın, her durumda, en acınası durumlarda bile potansiyel bir anlam taşıyor olmasıdır.³

Hayatın en acınası anlarında bile bir anlama sahip oluşu, insanın çağlar boyu anlam arayışından niçin vazgeçmediğini anlatan önemli bir ipucu olsa gerek. Anlamı olan şey değerli ise hayat değerlidir. Hayat anlamı olan bir şeye mutlak surette değerlidir. Veya her anlam ifade eden şey aynı zamanda bir değer ifade eder.

Hayata anlam katan şeyler de değerlidir: mesela, anlam arayışı!

Buradan yola çıkarak, anlam arayışının, insanın bitip tükenmek bilmeyen hayat mücadelesinin mihverini teşkil ettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu arayışın en yoğun olduğu dönem, hiç kuşkusuz, gençlik dönemi...

Bir kısım gençlik için din, modern dünyanın modern bireyi için anlamsız, kuru, modası geçmiş, akla ve bilime aykırı bir

2 Terry Eagleton, *Hayatın Anlamı*, İstanbul, 2017, s. 36.

3 Victor E. Frankl, *İnsanın Anlam Arayışı*, İstanbul, 2018, 13 vd.

dizi safsata ve hurafeden ibaret. Yukarıdan beri bunu söylüyoruz.

Bir kısım gençlik için ise din, bir aidiyet, bir kimlik, vazgeçilmez bir hayat tarzı...

Bir kısım gençlik için din, tıpkı müzik, tıpkı spor veya tıpkı herhangi bir boş zaman hobisi mesabesinde: canınız ne zaman isterse ilgi duyabileceğiniz bir şey. İyi, faydalı ve çok yönlü olabilir, fakat hayatın zorunlu bir parçası değil.

İnatçı bir özgürlük tutkusunun, sınırsız bir tüketim çılgınlığının tıpkı bir veba virüsü gibi her yeri kasıp kavurduğu bir iklimde umutsuz arzularının, dürtülerinin ve fantezilerinin peşinden koşan kafası karışık epeyce genç var...

Gençliğe din adına verdiğimiz pek çok kavram var: Allah, peygamber, melek, ibadet, namaz, oruç, zekât, hac vb. Ama bunun yanında din adına veremediğimiz de pek çok şey var: ruh, heyecan, arzu, aşk, samimiyet, ihlas vb.

Dini sırf dini öğretmek adına bellettiğimiz kavramların ardına hapsederek, ondan ruhu, heyecanı, arzuyu, aşkı, samimiyeti, ihlası ve de imanı soyamak... Dini çocuklarımıza salt, soyut bir kavramlar bütününden ibaretmiş gibi sunmak!

Yapılan hatalar, yanlış din sunumları bilhassa genç dimağlarda derin hasarlara yol açabiliyor, bunu bilmemiz gerekir...

Alan Watts der ki, "Sonsuz hayat ve Tanrı ile ilgili gerçek, saf, aşikâr, yalın ve herkesin görebileceği netliktedir. Fakat net bir şekilde görebilmek için nasıl gözlerin düzeltilmesi gerekiyorsa, anlamak için de zihnin düzeltilmesi gerekir."⁴

Bir kısım gençlerimiz, kendilerine cenneti bu dünyada vadedenlerin çekim alanına girmişken, azınlık da olsa bir kısım gençlerimiz de cennetin anahtarını Allah yolunda cihat etme ve şehit olma şartına bağlayan sözde dinî aşırı oluşumların çekim

4 Alan Watts, *Güvencesizlikteki Bilgelik*, İstanbul, 2018, s. 32-33.

alanındadır. Burada genel bir ‘inanç sorunları’ adı altında sadra şifa bir şeyler söylemek mümkün değildir.

Nihayette, gençlerimize dini anlatmanın üslup ve yollarını anlatmak için çabalarımız hep sürecek ve sürmelidir. Evet, gençlerin inanç sorunu var ve bu, inanç esaslarını temellendirme sorunundan ziyade inanma yani iman sorunudur. Sorun, onların inanç problemlerini tek tek tespit ederek sıralamanın çok ötesindedir...

Küçüklere şefkat göster. Ta ki büyüdükleri zaman onlardan şefkat görmeye hakkın olsun.

Büyüklere hürmet et. Ta ki büyüdüğün zaman sen de küçüklerden hürmet göresin.

Ana baba ahı alma. Ana baba ahının zehrini içen kurtulamaz.

Kadınlara hürmet et. Düşün ki kadınlık, insanlığın anasıdır.

Yaşlıların tecrübesinden faydalan ve tecrübe edilmişiyeniden tecrübeye kalkışma. Ta ki pişman olmayasın. Sonunda pişman olacağın bir işi başında düşün.

Arkadaş olacağın kimsede arayacağın şart çalışkanlık, dürüstlük ve iyilikseverlik olsun. Bu meziyetlerle bezenmiş olan bir insan, diğer bütün iyi vasıfları da haiz demektir. Bunu unutma ve bu şartı bulamadığın kimse ile sakın arkadaş olma.

(Ali Fuat Başgil)